DOI https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.10(1).2026.12
UDC 159.946

VOICE AS AN INTERSUBJECTIVE OBJECT: PHENOMENOLOGICAL AND PSYCHOANALYTIC REFLECTION

Valeriia Tarasova
Doctor of Philosophy in Psychology, Lecturer at the Department of Practical Psychology, Dragomanov Ukrainian State University, 9, Pyrohova St., Kyiv, Ukraine
https://orcid.org/0000-0003-2550-5526
e-mail: v.v.tarasova@udu.edu.ua

Abstract. *This article examines the voice not merely as a vehicle of verbal communication or a source of aesthetic pleasure, but as a fundamental intersubjective object (objet a) in Lacanian psychoanalysis. It argues that the voice constitutes a dynamic field of tension between what the speaker strives to express (the subject's desire) and what the addressee strives to hear (the desire of the Other), thereby creating an elusive yet constitutive ontological reality of presence and absence. At the theoretical–methodological level, the paper brings together Jacques Lacan's ideas, post-Lacanian interpretations of the voice (in particular those of Mladen Dolar) [18, c. 307-407], Sartre's phenomenology of the Other, and Jacques Derrida's [17, c. 45-75] poststructuralist deconstruction of voice and writing. It traces the transition from biological cry to symbolic call, in which the voice functions as a site of division, separation, interpellation and the formation of desire that underpins the structure of the psyche. The voice is outlined as a partial object of drive that simultaneously belongs to the subject and to the Other, operates as a symptom and as "noise" in the chain of signifiers, and opens access to the unconscious. Special attention is paid to the intersubjective dimension of the voice: its role in the constitution of the I through the response of the Other, in the conflicts between "being heard" and "being interpreted," as well as in practices of stigmatizing, losing or appropriating the voice. Drawing on contemporary phenomenological, psychoanalytic and clinical studies, the article shows that the voice can become a space of trauma, memory and resistance, where power, gender and cultural matrices are played out, yet also a field of potential restoration of subjectivity through speaking and listening. The paper demonstrates that the voice is not only a speech act, but also an act of subject-constitution within a transindividual discourse, which allows us to rethink the relations between corporeality, language and psychic reality.*

Keywords*: voice, psychoanalysis, psychotherapy, psychodiagnostics, intersubjectivity, object a, desire, call, transindividual discourse, phenomenology, attachment type.*

© Tarasova V., 2026

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

DOI https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.10(1).2026.12
УДК 159.946

ГОЛОС ЯК ІНТЕРСУБ'ЄКТИВНИЙ ОБ'ЄКТ: ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА ТА ПСИХОАНАЛІТИЧНА РЕФЛЕКСІЯ

Тарасова В. В.
доктор філософії з психології, викладач кафедри практичної психології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
https://orcid.org/0000-0003-2550-5526
e-mail: v.v.tarasova@udu.edu.ua

Анотація*. У цьому дослідженні голос аналізується не лише як засіб мовленнєвої комунікації чи носій естетичного задоволення, а як фундаментальний інтерсуб'єктивний об'єкт (objet a) у лаканівському психоаналізі. Стаття аргументує, що голос є динамічним полем напруги між тим, що промовець прагне висловити (бажання суб'єкта), та тим, що адресат прагне почути (бажання Іншого), створюючи невловиму, але конституючу онтологічну реальність присутності й відсутності. На теоретико-методологічному рівні робота поєднує ідеї Жака Лакана, постлаканівські інтерпретації голосу (зокрема М. Долара [18, с. 307-407], феноменологію Іншого в Ж.-П. Сартра та постструктуралістську деконструкцію голосу й письма у Ж. Дерріда [17, с. 45-75]. Простежується перехід від біологічного крику до символічного поклику, де голос функціонує як місце розколу, сепарації, інтерпеляції та формування бажання, що закладають структуру психіки. Окреслено, як голос постає частковим об'єктом потягу, який одночасно належить суб'єкту й Іншому, працює як симптом і «шум» у ланцюгу означників та відкриває доступ до несвідомого. Особлива увага приділяється інтерсуб'єктивному виміру голосу: його ролі у конституюванні Я через відповідь Іншого, у конфліктах між «бути почутим» і «бути інтерпретованим», а також у практиках стигматизації, утрати або привласнення голосу. На матеріалі сучасних феноменологічних, психоаналітичних і клінічних досліджень показано, що голос може бути простором травми, пам'яті та опору, де розігруються владні, гендерні та культурні матриці, але водночас – полем можливого відновлення суб'єктності через говоріння й слухання. Стаття демонструє, що голос є не лише мовленнєвим актом, а й актом конституювання суб'єкта в трансіндивідуальному дискурсі, який дозволяє переосмислити відносини між тілесністю, мовою та психічною реальністю.*

Ключові слова*: голос, психоаналіз, психотерапія, психодіагностика, інтерсуб'єктивність, об'єкт а, бажання, поклик, трансіндивідуальний дискурс, феноменологія, тип прив'язаності.*

© Тарасова В. В., 2026

Вступ та сучасний стан проблеми дослідження. Від акустики до онтології голосу. Людський голос традиційно розглядається з двох основних позицій: як засіб передачі інформації (семантичний аспект) та як джерело естетичного задоволення (акустичний аспект) [5, с. 300]. Проте такий підхід є редукціоністським, оскільки ігнорує його глибинну, онтологічну та інтерсуб'єктивну природу. Сучасна філософська та психоаналітична думка свідчить, що голос є чимось більшим за просто фізичний звук: він є ключовим об'єктом, що діє на межі свідомого і несвідомого. Голос водночас є частиною нашої ідентичності й чимось відчуженим. Коли ми говоримо, ми не лише виражаємо себе, але й розкриваємо щось невловиме. Він може вислизати з-під контролю, видавати наші приховані бажання або страхи, виступати як своєрідний «інший» у середині нас.

Мета та завдання дослідження. Концептуалізувати людський голос як інтерсуб'єктивний об'єкт (objet a) у перетині лаканівського психоаналізу та феноменології, простеживши його шлях від біологічного крику до символічного поклику й показавши його роль у конституюванні суб'єкта та його стосунків з Іншим.

У цьому дослідженні ми проаналізуємо, як мова і мовлення виступають у ролі сепараційних інструментів, що сприяють конституюванню суб'єкта та його відділенню від трансіндивідуального дискурсу. Дослідження спирається на ключові концепції Жака Лакана, зокрема, на поняття символічного порядку, Lalangue та логічні операції відчуження і сепарації. Наша основна думка полягає в тому, що голос є динамічним полем напруги між суб'єктивним бажанням і бажанням Іншого. Цей конфлікт, як зазначав Жан-Поль Сартр, є неминучим у будь-якій зустрічі з Іншим, де «Інший розкриває Я в новому типі буття». Отже, голос є не тільки інструментом, а місцем конституювання і сепарації суб'єкта в трансіндивідуальному дискурсі.

Методи дослідження. У дослідженні використано комплекс теоретико-методологічних підходів, що дозволяють нам розкрити голос як інтерсуб'єктивний феномен, зокрема:

– теоретичні методи дослідження (аналіз, синтез, узагальнення та систематизація), які ми використали для опрацювання сучасних психоаналітичних, феноменологічних та міждисциплінарних досліджень голосу;

– герменевтичний метод дослідження передбачає інтерпретаціїю текстів класичних і сучасних авторів, які дотичні до психоаналізу, феноменології та постструктуралізму;

– феноменологічний метод дослідження нам потрібен для аналізу голосу як пережитого досвіду в контексті інтерсуб'єктивності;

– психоаналітичний метод інтерпретації – для концептуалізації голосу як об'єкта а (нестачі), аналізу його функцій у структурі бажання та несвідомого психіки;

– порівняльно-теоретичний аналіз – для зіставлення різних підходів до глибшого розуміння голосу (психоаналітичного, феноменологічного, соціально-психологічного);

– аналіз вторинних емпіричних даних – для узагальнення результатів сучасних досліджень, присвячених таким психологічним чинникам змін психічного онтогінезу, як голосу, травмі, прив'язаності та міжособистісній взаємодії.

Поєднання зазначених вище методів дозволило нам здійснити міждисциплінарну реконструкцію голосу як інтерсуб'єктивного об'єкта.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних дослідженнях голосу, релевантних для психоаналітичної оптики, можна виокремити кілька взаємопов'язаних ліній, що підтримують задум розглядати голос як інтерсуб'єктивний об'єкт. По-пер-

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

ше, концептуальну рамку задає постлаканівська інтерпретація голосу як часткового об'єкта, розроблена М. Доларом: голос описується як «залишок», який вислизає з поля семантики, не зводиться до мовлення як значення й функціонує як об'єкт потягу, що структурує взаємини між суб'єктом та Іншим [18, с. 307-407]. У цій перспективі голос постає не лише акустичним феноменом, а топологічним «надлишком» у ланцюгу означників – тим, що не може бути цілком інкорпоровано символічним порядком і водночас наполегливо повертається як місце бажання Іншого [18, с. 307-407].

Паралельно в інтерсуб'єктивних та реляційних підходах до психоаналізу голос дедалі частіше описується через поняття «третього» – як елемент поля міжаналітичної взаємодії, що не належить ні виключно пацієнтові, ні аналітикові, а конституює простір спільного [11, с. 89-98]. У цій логіці голос розуміється як інтерсуб'єктивний конструкт: те, як мене «чує» Інший, стає визначальним для того, як я сприймаю власну суб'єктивність, від сорому за «неправильний» тембр чи акцент до досвіду підтримки, коли голос аналітика функціонує як контейнер або «фон» для афектів [11, с. 68-89].

Емпіричні дослідження останніх років демонструють, що голос є чутливим вузлом перетину травми, прив'язаності та регуляції афекту. Так, роботи Е. Монті та колег показують зв'язок між дитячими травматичними переживаннями, стилями прив'язаності, емоційною регуляцією та суб'єктивним голосовим неблагополуччям і пошуком голосової допомоги; голос тут постає водночас симптомом і каналом опрацювання травматичного досвіду [37, с. 77-97]. Дослідження мовно-зумовленої стигматизації демонструють, що акцент і «нелегітимний» варіант мовлення можуть запускати механізми стереотипної загрози, підвищувати тривогу, погіршувати когнітивну продуктивність і ушкоджувати міжгрупові стосунки, навіть якщо формально суб'єкт «володіє мовою» [10, с. 18-25]. Для нашої тематики це важливо тим, що показує: стигматизація голосу (акцент, тремор, паузи, заїкання, «неправильна» інтонація) є не тільки індивідуальною рисою, а й інтерсуб'єктивним конструктом, який виробляється в полі владних і культурних очікувань [10; 37, с. 77-97].

Клінічні описи психоаналітично орієнтованих групових інтервенцій додають до цього виміру досвід «віднаходження власного голосу» як маркера суб'єктної активності в умовах важких соматичних і психічних випробувань. У моделі короткострокових психоаналітичних груп для пацієнтів із злоякісною мезотеліомою голос групи описується як горизонтальний мелодичний рух у часі та вертикальне «гармонійне» переплетіння індивідуальних голосів, де можлива поява нових смислів і форм життєвої активності [22, с. 45-66]. У цьому контексті зміна темпу, гучності або поява мовчання стають не просто технічними особливостями, а подіями в полі потягів та інтерсуб'єктивних очікувань [22, с. 45-66].

Нарешті, постколоніальні й де-/деколоніальні студії травми вказують на те, що «позбавлення голосу» є не лише метафорою, а й конкретною політико-історичною практикою, де одні суб'єкти визнаються носіями легітимного голосу, а інші – ні [12, с. 180-186]. У цій оптиці голос постає не просто індивідуальним ресурсом, а полем боротьби за епістемічний статус, пам'ять і право називати власний досвід, що прямо резонує з тематикою війни, травми й колоніальності. Дослідження, які поєднують психоаналітичні, феноменологічні та постколоніальні підходи, створюють методологічний ґрунт для розуміння голосу як інтерсуб'єктивного об'єкта: одночасно часткового об'єкта потягу, елементу «третього» в аналітичному сеттингу і політичного жесту повернення суб'єктності через говоріння про травму [10; 16; 18; 22; 37, с. 187-201].

Голос у психоаналізі Жака Лакана: об'єкт а. Згідно з психоаналітичним підходом, голос як об'єкт сам по собі, за М. Долларом (італ. dollaro), є психоаналітичним об'єк-

том, який не зводиться до своєї функції передачі значення або естетичного задоволення. Цей рівень голосу розкривається в момент, коли він відокремлюється від зрозумілого нам змісту або естетики. Він стає тим, що Ж. Лакан називає «об'єкт а» (objet a) – елементом, який викликає в нас бажання та має потужний вплив, не піддаючись повному розумінню або контролю. У цьому аспекті голос набуває майже містичної сутності, яка функціонує як «непізнаваний і незбагненний об'єкт бажання». Ця таємничість голосу, його здатність бути поза нашим повним контролем і розумінням, робить його особливо цікавим об'єктом вивчення в психоаналізі.

У цьому контексті голос є уособленням тієї невловимої, але завжди присутньої частини, що одночасно належить суб'єкту та Іншому, виявляючи істину про стосунки між ними. Подібно до симптому, голос є означником, що апелює до іншого означника і вказує на розрив у свідомому дискурсі. Цей розрив, цей надлишок, що несе в собі голос, є тим, що дозволяє психоаналітику почути істину, приховану за вербальними маніфестаціями. За Ж. Лаканом, якщо зняти симптом, психіка «розсиплеться», що вказує на його функціональну роль у структурі психіки, яку, як і голос, ненавидять, але за яку водночас тримаються.

Від крику до поклику: онтогенез бажання. Онтогенез людського голосу починається з біологічного крику – вираження базової потреби (голоду, болю, тривоги). Проте, коли цей крик почутий Іншим (наприклад, матір'ю) і отримує відповідь, він перетворюється на поклик. У цей момент крик звільняється від своєї первинної, фізіологічної функції задоволення потреби і стає актом вимоги, зверненим до Іншого. Ця трансформація є ключовою, адже саме тут голос набуває своєї першої символічної функції. У психоаналізі саме тому стверджують, що бажання належить Іншому, оскільки поклик звернений саме до нього.

Ж. Лакан деталізує цей процес у своїй концепції потягу заклику (pulsion invocante), який активує взаємодію між орально-гортанною зоною дитини та вухом матері. Голос у цьому контексті виконує функцію посередника між тілесним переживанням дитини та символічною репрезентацією, яку надає мати. Вона інтерпретує крик, уписуючи його у власну символічну систему, що згодом підпорядковує голос мові. Згідно з Ж. Лаканом, голос стає «беззвучним» у психоаналізі: він не бере участі в означеному ланцюгу, а функціонує як жертва, що стимулює мовленнєву активність. Ж. Лакан звертає увагу на феномен глухонімих, де голос заміщується візуальними паролями, а задіяними зонами стають не оральна, а моторна система (руки) [3; 4; 6].

Цей процес веде до трьох етапів потягу заклику: кликати (дитина кричить, звертаючись до Іншого), бути покликаним (відповідь матері на цей крик) і, нарешті, зробити себе покликаним (свідома позиція в очікуванні відповіді Іншого). Заклик у французькій мові (appel) має релігійний відтінок, і Ж. Лакан використовує цю конотацію, щоб підкреслити радикальну відмінність між закликом і покликом. Заклик вимагає відповіді від Іншого, але не гарантує її. Інший може залишитися мовчазним, що не заважає суб'єкту продовжувати звертатися до нього, як віруючий звертається до Бога, навіть без гарантії відповіді.

Голос як межа присутності: Деррідеанська та феноменологічна перспективи. Хоча голос і здається найближчим до «самості» і «чистого» вираження свідомості, Жак Дерріда стверджує, що цей досвід є ілюзорним. Голос сприймається як «чиста автоафектація» – процес, у якому свідомість сама себе усвідомлює, безпосередньо «чуючи себе» в процесі мовлення (Derrida, 1976) [17, с. 404-413]. Проте цей ідеальний досвід є оманливим, оскільки він пов'язаний зі структурою позначення і не є повністю незалежним від зовнішніх структур. Ж. Дерріда звертається до розрізнення між голосом (як прямим вираженням внутрішнього досвіду) та письмом (яке є репрезентацією і завжди містить певний відрив від цього досвіду).

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

Таким чином, голос, за Ж. Дерріда, є не лише актом присутності, а об'єктом, що знаходиться на межі між відсутністю та присутністю. Він одночасно позначає присутність, дозволяючи суб'єкту впізнати себе як адресата голосу Іншого, і водночас є втіленням нестачі, що створює розлад у прагненні до повної присутності. Цей надлишок, який є частиною Іншого, підкреслює розкол, що є структурною умовою людського існування. У цьому контексті голос не є прозорим носієм значення, а скоріше свідченням розриву, що існує між суб'єктом і тим, що він прагне висловити.

Це твердження перегукується з ідеєю Жакоба фон Уекскюлла про «умвельт», де кожна жива істота існує у власній сенсорно-значеннєвій капсулі, ізольованій від «чистого буття». Те, що Ж. Лакан називає «Реальним», і є цим незнищенним залишком – збоєм у системі, моментом, де щось радикально не працює. Серджіо Бенвенутто вказує на те, що психоаналітична оптика зосереджена саме на цьому «шумі», який руйнує або зміщує структуру значення.

Голос у полі інтерсуб'єктивності: конфлікт і конституювання. Аналіз голосу з позицій психоаналізу та феноменології доводить, що він є не просто засобом комунікації, а ефемерним, але фундаментальним об'єктом. Він знаходиться у просторі між біологічним криком і символічним покликом, що робить його ключовим у конституюванні суб'єкта. Ця інтерсуб'єктивна динаміка, опосередкована голосом як об'єктом а, розкриває, що найглибша реальність людського існування лежить у просторі між тим, що сказано, і тим, що почуто, між бажанням суб'єкта та бажанням Іншого.

Як стверджує Т.О. Крижановська [2, с. 112-115], тематика Іншого змінює монологічний характер класичної філософії, акцентуючи увагу на Іншому як природній тенденції людської свідомості. У цьому контексті голос стає не лише мовленнєвим актом, а й актом сепарації, що дозволяє суб'єкту визначити свої межі та виявити свою суб'єктивність у складному полі трансіндивідуального дискурсу. Ця властивість голосу, яку Мішель Фуко назвав «практикою, що систематично формує об'єкти», доводить, що мова і голос живуть, доки ми використовуємо їх не лише для передачі інформації, а для вираження найглибших людських переживань.

Таблиця 1

Теоретико-методологічні підходи до аналізу голосу як інтерсуб'єктивного об'єкта

Теоретичний підхід / автори	Розуміння голосу	Вимір інтерсуб'єктивності	Ключові поняття
Лаканівський психоаналіз (J. Lacan; M. Dolar; D. Leader; D. Hook; M. Wilson)	Частковий об'єкт потягу (objet a), «залишок» ланцюга означників, що не редукується до змісту чи естетики	Голос як те, що одночасно належить суб'єктові й Іншому, указує на розрив у символічному порядку та структурує бажання	objet a, потяг заклику, Реальне, симптом, «шум» у мові
Феноменологія голосу (Ж.-П. Sartre; L. Fisher; B. Sweet, E. Parker)	Утілений досвід звучання, що медіює стосунок до власного тіла, хвороби та світу	Голос як медіатор між «Я» і Іншим, де «мати голос» означає бути вписаним у поле слухання, визнання та відповіді	Інший, утіленість, вразливість, феноменологія голосу
Постструктуралізм та деконструкція (J. Derrida; S. Benvenuto)	Голос як ілюзорна «чиста автоафектація», завжди вже вписана у структуру позначення	Голос як межа присутності/відсутності, що демонструє неможливість повної самопрозорості суб'єкта	автоафектація, письмо, відкладення значення, «шум» Реального

Продовження табл. 1

Діалогічна психологія (H. Hermans; A. Saenco, S. Laurens)	Множина внутрішніх і зовнішніх голосів, організованих як діалогічний простір суб'єкта	Голос як елемент внутрішнього й міжособистісного діалогу; інтеріоризація Іншого у формі внутрішніх позицій	діалогічне Я, позиції суб'єкта, внутрішні голоси
Клінічні та психопатологічні дослідження голосів (A. Woods та ін.; D. P. G. Van Den Berg та ін.; C. Rosen та ін.; C. C. H. Cook та ін.; C. J. Edwards та ін.)	Персоніфіковані, соціально організовані «голоси» як феноменологічно насичені агенти, пов'язані з травмою та історією суб'єкта	Голос як соціальний агент, що репродукує структуру стосунків із Іншим і повертає суб'єкта до травматичних залишків досвіду	голоси як агенти, травматична пам'ять, галюцинаторний досвід
Соціально-психологічні та пост(де) колоніальні підходи (M. Birney та ін.; T. Aung, D. Puts; M. R. Bashshur, B. Oc; M. S. Borges; C. Maltezou-Papastylianou та ін.)	Голос як маркер статусу, влади, «легітимності» мовця та об'єкт стигматизації (акцент, «неправильне» звучання)	Голос як поле боротьби за право бути почутим, за епістемічний статус і символічне визнання в умовах нерівності та колоніальності	стигматизація акценту, епістемічна несправедливість, влада, деколонізація голосу

Запропонована в статті реконструкція голосу як лаканівського об'єкта а, що розгортається від крику до поклику та далі до інтерсуб'єктивного поля, добре резонує з сучасними теоретичними та емпіричними дослідженнями голосу. Прочитана через Ж. Лакана сцена «відокремленого голосу» – як залишку ланцюга означників, який не редукується ані до змісту, ані до естетики, – знаходить пряму підтримку в розробці Д. Лідера, який описує голос як специфічний психоаналітичний об'єкт, що з'являється там, де мова перестає бути прозорим носієм значення [34, с. 99-112]. Новіші психоаналітичні інтерпретації голосу підкреслюють саме «крайові» стани, де голос позначає розщеплення між мовленням, тілом і символічним порядком [27; 47, с. 305-320], що узгоджується з нашим акцентом на голосі як на об'єкті, який одночасно належить суб'єкту й Іншому.

Феноменологічна перспектива конкретизує описаний у тексті перехід від біологічного крику до символічного поклику в термінах утіленого, соціально вплетеного голосового досвіду. Дослідження Л. Фішер показують, що голос виступає медіатором між тілесною вразливістю, хворобою та інтерсуб'єктивністю; «мати голос» означає бути вписаним у поле взаємного слухання, визнання та відповіді [20; 21, с. 38-55]. Аналогічно феноменологія жіночого вокалу демонструє, що голос є осердям гендерної та афективної ідентичності: зміни тембру, діапазону чи контрольованості голосу переживаються як зміщення самої суб'єктності [44, с. 87-98]. Це добре співзвучно лаканівському опису потягу заклику, де крик стає покликом лише тоді, коли його «чує і перекодовує» Інший, а отже, коли тілесний звук входить у символічну й міжсуб'єктну тканину.

Розгорнута у тексті деррідеанська критика ілюзії «чистої автоафектації» голосу та наголос на тому, що голос завжди перебуває на межі присутності й відсутності, отримують додаткове підтвердження в сучасних емпіричних дослідженнях голосу як джерела інформації про емоції, риси особистості та соціальний статус. Роботи

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

з психоакустики показують, що варіації тембру, тону та якості голосу надійно кодують емоційні стани та ставлення [23; 33, с. 201-224], тоді як інші дослідження демонструють, що на основі голосу слухачі будують уявлення про риси особистості й соціальну силу мовця [7; 24; 43, с. 87-92]. Парадоксально, але саме ця «надмірна» інформативність голосу – його здатність говорити більше, ніж сказано вербально, – підтверджує тезу про голос як об'єкт, що засвідчує структурний розрив між тим, що суб'єкт прагне висловити, і тим, що фактично звучить.

Особливо промовистою є лінія досліджень, присвячена голосам у психопатології. Феноменологічні описи слухових галюцинацій показують, що голоси майже завжди персоніфіковані, соціальні й багатоголосі: вони мають власні інтенції, характер, історію й часто відтворюють структуру міжособистісних стосунків суб'єкта [13; 45; 47, с. 14-27]. Лінгвістичні та корпусні аналізи свідчать, що ці голоси організовані як «соціальні агенти», з характерними способами звертання й контролю, а не як абстрактні акустичні феномени [14; 19; 42, с. 112-130]. Дослідження також підтверджують зв'язок між травматичним досвідом і специфікою змісту голосів [15; 38; 45, с. 34-45], що перегукується з лаканівським розумінням голосу як Реального – «шуму», який сигналізує про збій символічного порядку й повертає суб'єкта до неперетравленого залишку досвіду.

Діалогічні моделі суб'єкта додають до цієї картини ще один важливий вимір. Теорія діалогічного «Я» показує, що внутрішній простір особистості організований як множина голосів і позицій, що перебувають у постійному взаємодіалозі [25; 40, с. 47-70]. У цьому контексті описаний у нашому тексті шлях від «крику» до «поклику» і далі до усвідомленої позиції «зробити себе покликаним» можна розглядати як поступову інтеріоризацію Іншого у формі внутрішнього співрозмовника. Феноменологічні й якісні дослідження [26; 31, с. 150-170] підтверджують, що суб'єкти часто описують власний голос – як внутрішній, так і зовнішній – саме через діалогічні метафори («розмова з собою», «голос, який мене засуджує»), що додатково підсилює інтерсуб'єктивне прочитання голосу.

Важливим для нашої теми є й те, що голос виявляється ключовим медіатором емпатії та міжособистісної регуляції афекту. Дослідження емпатичної точності демонструють, що голос, особливо у відриві від візуальних підказок, може посилювати здатність правильно інтерпретувати емоційні стани Іншого [28, с. 115-130]. Метадослідження вокальної експресії емоцій показують, що розпізнавання афекту по голосу має як універсальні, так і культурно-специфічні компоненти [32, с. 56-67], а систематичний огляд доводить, що акустичні параметри голосу істотно впливають на сприйняття надійності та довіри до мовця [35, с. 112-120]. Це емпіричне поле підтверджує тезу про голос як об'єкт, розміщений у полі оцінок і відповідей Іншого: голос не лише «виражає» суб'єкта, але й формує його соціальну позицію через те, як його чують і оцінюють.

Незважаючи на чисельність досліджень, інтеграція феноменологічних і психоаналітичних підходів до голосу залишається радше програмною, ніж реалізованою. Огляд А. Д'Агостіно з колегами показує, що феноменологія й психоаналіз часто розвиваються паралельними траєкторіями, а спроби їх поєднання здебільшого залишаються на рівні загальних методологічних декларацій [16, с. 45-55]. Водночас сучасна афективна нейробіологія та теорія «правопівкульної психотерапії» демонструють, що саме голосова, ритміко-інтонаційна взаємодія між терапевтом і пацієнтом є одним із центральних каналів «право-правопівкульового» резонансу, який підтримує регуляцію афекту та інтеграцію травматичних переживань [41, с. 18-20]. Це відкриває перспективу для більш тісного зв'язку між лаканівським поняттям го-

лосу як об'єкта а, феноменологією втіленого голосового досвіду та нейробіологічними моделями афективної регуляції.

Нарешті, значною прогалиною залишається крос-культурний вимір голосу. Метадослідження вокальної експресії емоцій указують на наявність «in-group advantage» у розпізнаванні емоцій за голосом [16, с. 104-109], а сучасні роботи із соціальної психології голосу наголошують, що норми «правильного» звучання тіла та голосу жорстко регулюються культурою, гендером і владними структурами [7, с. 154-161, 8, с. 1530-1554]. У світлі цього голос як об'єкт а та як інтерсуб'єктивний феномен потребує систематичного осмислення в контексті війни, колоніальності й деколонізації – там, де право говорити, бути почутим і не бути зведеним до «шуму» є не лише клінічним, а й політичним жестом.

Таким чином, результати наявних досліджень підтверджують основну тезу статті: голос є не просто каналом комунікації, а інтерсуб'єктивним об'єктом, розташованим на перетині тілесного, символічного й соціально-політичного. Поєднання лаканівської концепції об'єкта а з феноменологією втіленого голосу та емпіричними дослідженнями голосових феноменів у психопатології, емоційній регуляції та міжособистісній взаємодії [14; 15; 21; 28; 39; 40; 41, с. 33-44] створює перспективний каркас для майбутніх клінічних і теоретичних розробок.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Голос, що знаходиться на стику між біологічним криком і символічним покликом, є не просто інструментом мови, а її ефемерним об'єктом. Він є місцем конфлікту між тим, що промовець бажає висловити, та тим, що адресат бажає почути. Ця інтерсуб'єктивна динаміка, опосередкована голосом як об'єктом а, робить його ключовим у конституюванні суб'єкта. Голос, будучи одночасно частиною нас і чимось від нас відчуженим, щось, що завжди вислизає з-під повного контролю, є тим невловимим, але завжди присутнім елементом, що розкриває істину про нашу психіку і про стосунки з Іншим.

У світлі феноменологічних і психоаналітичних досліджень стає очевидним, що голос також є простором, де перетинаються травма, пам'ять і соціальні ієрархії. Персоніфіковані «голоси» в психотичних переживаннях, стигматизований акцент, зламаний або втрачений голос після хвороби чи насильства – усі ці форми демонструють, як Інший поселяється у звучанні суб'єкта, диктуючи йому позицію провини, сорому або, навпаки, опору. Голос у таких випадках виявляє не лише внутрішні розлами суб'єкта, а й вбудовані в нього владні структури, гендерні, культурні та політичні матриці, через які одні суб'єкти отримують право бути почутими, а інші – редукуються до «шуму». Саме тому робота з голосом у терапевтичному, етичному та політичному вимірах стає способом не лише інтерпретувати несвідоме, а й повертати суб'єктові можливість говорити й бути визнаним.

Таким чином, голос є не лише мовленнєвим актом, а й актом сепарації, що дозволяє суб'єкту визначити свої межі та виявити свою суб'єктивність у складному полі трансіндивідуального дискурсу. Ця властивість голосу, яку Мішель Фуко назвав «практикою, що систематично формує об'єкти», доводить, що мова і голос живуть, доки ми використовуємо їх не лише для передачі інформації, а для вираження найглибших людських переживань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жадан С. Месопотамія. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. 368 с.
2. Крижановська Т. О. Інтерсуб'єктивність як тема феноменологічної та екзистенційної думки. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 18. С. 112-115.

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

3. Лакан Ж. Семінар X : Тривога (Le Séminaire, livre X : L'angoisse, 1962–1963), ред. Ж.-А. Міллер. Париж : Éditions du Seuil, 2004. 400 с.

4. Лакан Ж. Семінар XI : Чотири основні поняття психоаналізу (Le Séminaire, livre XI : Les quatre concepts fondamentaux de la psychanalyse, 1964), ред. Ж.-А. Міллер. Париж : Éditions du Seuil, 1973. 290 с.

5. Сартр Ж.-П. Буття та ніщо : Нарис феноменологічної онтології, пер. з фр. В. Ляха, П. Таращука. Київ : Основи, 2001. 845 с.

6. Фройд З. Введення у психоаналіз : Лекції. Харків : Абетка, 2019. 480 с.

7. Aung T., Puts D. Voice pitch : A window into the communication of social power. *Current Opinion in Psychology*. 2020. Vol. 33. P. 154-161. URL: https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2019.07.028

8. Bashshur M. R., Oc B. When voice matters : A multilevel review of the impact of voice in organizations. *Journal of Management*. 2015. Vol. 41, № 5. P. 1530-1554. URL: https://doi.org/10.1177/0149206314558302

9. Benvenuto S. My transference with Lacan as a thinker. 2025. [Електронний ресурс]. URL: https://www.parrhesia-sergiobenvenuto.it/en/my-transference-with-lacan-as-a-thinker/.

10. Birney M. E., Rabinovich A., Morton T. A., Heath H., Ashcroft S. When speaking English is not enough : The consequences of language-based stigma for nonnative speakers. *Journal of Language and Social Psychology*. 2020. Vol. 39, № 1. P. 67-86. URL: https://doi.org/10.1177/0261927X19883906

11. Bohleber W. The concept of intersubjectivity in psychoanalysis : Taking critical stock. *International Journal of Psychoanalysis*. 2013. Vol. 94, № 4. P. 799-823. URL: https://doi.org/10.1111/1745-8315.12021

12. Borges M. S. Multiple worlds of trauma : Methodology, Eurocentrism, and the colonial traumatic [Електронний ресурс]. *E-International Relations*. 2022. 2 November. Режим доступу: https://www.e-ir.info/2022/11/02/multiple-worlds-of-trauma-methodology-eurocentrism-and-the-colonial-traumatic/

13. Brewin C. R., Phillips K., Morton J., Mason A., Saunders R., Longden E. Multiplicity in the experience of voice-hearing : A phenomenological inquiry. *Journal of Psychiatric Research*. 2022. Vol. 156. P. 564-569. URL: https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2022.10.065

14. Collins L., Brezina V., Demjén Z., Semino E., Woods A. Corpus linguistics and clinical psychology : Investigating personification in first-person accounts of voice-hearing. *International Journal of Corpus Linguistics*. 2022. Vol. 28, № 1. P. 28-59. URL: https://doi.org/10.1075/ijcl.21019.col

15. Cook C. C. H., Powell A., Alderson-Day B., Woods A. Hearing spiritually significant voices : A phenomenological survey and taxonomy. *Medical Humanities*. 2020. Vol. 48, № 3. P. 273-284. URL: https://doi.org/10.1136/medhum-2020-012021

16. D'Agostino A., Mancini M., Monti M. R. Phenomenology in psychoanalysis : Still an open debate? *Psychopathology*. 2019. Vol. 52, № 2. P. 104-109. URL: https://doi.org/10.1159/000500327

17. Derrida J. Of grammatology. *Psychology* : Johns Hopkins University Press. 1976. Vol. 13. 9. URL: https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3310497

18. Dolar M. A voice and nothing more. MIT Press, 2006.

19. Edwards C. J., Owrid O., Miller L., Jafari H., Emsley R., Rus-Calafell M., Craig T., Clancy M., McLeod H., Fornells-Ambrojo M., McDonnell J., Montague A., Huckvale M., Bucci S., Haddock G., Garety P., Ward T. The Voice Characterisation Checklist : Psychometric properties of a brief clinical assessment of voices as social agents. *Frontiers in Psychiatry*. 2023. Vol. 14. Art. 1192655. URL: https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1192655

20. Fisher L. Feminist phenomenological voices. *Continental Philosophy Review*. 2010. Vol. 43, № 1. P. 83-95. URL: https://doi.org/10.1007/s11007-010-9132-y.

21. Fisher L. Feminist Phenomenology and Medicine / Ed. Kristin Zeiler, Lisa Folkmarson Käll (State University of New York Press). SUNI-press, 2014. 322 p.

22. Franzoi I. G. Rediscovering one's own voice in a brief psychoanalytic group intervention aimed at malignant mesothelioma patients and their families. *Frontiers in Psychology*. 2024. Vol. 15. Art. 1471057. URL: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1471057

23. Gobl C., Chasaide A. N. The role of voice quality in communicating emotion, mood and attitude. *Speech Communication.* 2003. Vol. 40, № 1-2. P. 189-212. URL: https://doi.org/10.1016/S0167-6393(02)00082-1

24. Guldner S., Lavan N., Lally C., Wittmann L., Nees F., Flor H., McGettigan C. Human talkers change their voices to elicit specific trait percepts. *Psychonomic Bulletin & Review.* 2023. Vol. 31. P. 209-222. URL: https://doi.org/10.3758/s13423-023-02333-y

25. Hermans H. J. M. Voicing the self : From information processing to dialogical interchange. *Psychological Bulletin*. 1996. Vol. 119, № 1. P. 31-50. URL: https://doi.org/10.1037/0033-2909.119.1.31

26. Holloway I., Biley F. C. Being a qualitative researcher. *Qualitative Health Research.* 2011. Vol. 21, № 7. P. 968-975. URL: https://doi.org/10.1177/1049732310395607

27. Hook D. On the role of speech in psychoanalysis : Revisiting Lacan's "Function and Field". *Journal of the American Psychoanalytic Association.* 2023. Vol. 71, № 5. P. 855-881. URL: https://doi.org/10.1177/00030651231210517

28. Kraus M. W. Voice-only communication enhances empathic accuracy. *American Psychologist.* 2017. Vol. 72, № 7. P. 644-654. URL: https://doi.org/10.1037/amp0000147

29. Lacan J. Écrits : A Selection. New York : W. W. Norton & Company, 1977. 338 p.

30. Lacan J. The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis (Seminar XI) / trans. A. Sheridan. London : Penguin Books, 1979. 290 p.

31. Larkin M., Watts S., Clifton E. Giving voice and making sense in interpretative phenomenological analysis. *Qualitative Research in Psychology.* 2006. Vol. 3, № 2. P. 102-120. URL: https://doi.org/10.1191/1478088706qp062oa

32. Laukka P., Elfenbein H. A. Cross-cultural emotion recognition and in-group advantage in vocal expression : A meta-analysis. *Emotion Review.* 2020. Vol. 13, № 1. P. 3-11. URL: https://doi.org/10.1177/1754073919897295

33. Lawson A. J., Mayer R. E. The power of voice to convey emotion in multimedia instructional messages. *International Journal of Artificial Intelligence in Education.* 2021. Vol. 32, № 4. P. 971-990. URL: https://doi.org/10.1007/s40593-021-00282-y

34. Leader D. The voice as psychoanalytic object. *Analysis.* 2003. Vol. 70. P. 37-48.

35. Maltezou-Papastylianou C., Scherer R., Paulmann S. How do voice acoustics affect the perceived trustworthiness of a speaker? A systematic review. *Frontiers in Psychology*. 2025. Vol. 16. Art. 1495456. URL: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1495456

36. Miller J.-A. Seminar XI : Lacan's Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis (*Suny Series in Psychoanalysis and Culture*). Albany, NY : State University of New York Press, 1995. 312 p.

37. Monti E., Marino A., Resto O., Castano E., Williams J., D'Andrea W., Carroll L. M. Trauma, attachment, emotions, and voice care : Exploratory research. *Journal of Singing.* 2024. Vol. 81, № 1. P. 87-95. URL: https://doi.org/10.53830/sing.00067

38. Nasio J.-D. Cinq leçons sur la théorie de Jacques Lacan. Paris : Payot, 1993. 126 p.

39. Rosen C., Chase K. A., Jones N., Grossman L. S., Gin H., Sharma R. P. Listening to Schneiderian voices : A novel phenomenological analysis. *Psychopathology.* 2016. Vol. 49, № 3. P. 163-171. URL: https://doi.org/10.1159/000446546

40. Saenco A., Laurens S. The dialogical subject and its multiple and opposing position. *Journal of Constructivist Psychology.* 2020. Vol. 33, № 4. P. 332-339. URL: https://doi.org/10.1080/10720537.2019.1568938

41. Schore A. N. Right brain-to-right brain psychotherapy : Recent scientific and clinical advances. *Annals of General Psychiatry.* 2022. Vol. 21. Art. 18. URL: https://doi.org/10.1186/s12991-022-00420-3

42. Semino E., Demjén Z., Collins L. Person-ness of voices in lived experience accounts of psychosis : Combining literary linguistics and clinical psychology. *Medical Humanities.* 2020. Vol. 47, № 3. P. 354-364. URL: https://doi.org/10.1136/medhum-2020-011940

43. Stern J., Schild C., Jones B. C., DeBruine L. M., Hahn A. C., Puts D. A., Zettler I., Kordsmeyer T. L., Feinberg D. R., Zamfir D., Penke L., Arslan R. C. Do voices carry valid information about a

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

speaker's personality? *Journal of Research in Personality.* 2021. Vol. 95. Art. 104092. URL: https://doi.org/10.1016/j.jrp.2021.104092

44. Sweet B. L., Parker E. C. Female vocal identity development : A phenomenology. *Journal of Research in Music Education*. 2018. Vol. 67, № 1. P. 62-82. URL: https://doi.org/10.1177/0022429418809981

45. Van Den Berg D. P. G., Tolmeijer E., Jongeneel A., Staring A. B. P., Palstra E., Van Der Gaag M., Hardy A. Voice phenomenology as a mirror of the past : A voice-hearing perspective on trauma. *Psychological Medicine.* 2022. Vol. 53, № 13. P. 2954-2962. URL: https://doi.org/10.1017/S0033291721004955

46. Wilson M. Edges of the voice in psychoanalysis. *Journal of the American Psychoanalytic Association.* Vol. 73, № 4. P. 413-429. 2024. URL: https://doi.org/10.1177/00030651241281905

47. Woods A., Jones N., Alderson-Day B., Callard F., Fernyhough C. Experiences of hearing voices : Analysis of a novel phenomenological survey. *The Lancet Psychiatry.* 2015. Vol. 2, № 4. P. 323-331. URL: https://doi.org/10.1016/S2215-0366(15)00006-1

REFERENCES:

1. Zhadan, S. (2014). Mesopotamiia. Kharkiv : Klub Simeinoho Dozvillia [in Ukrainian].

2. Kryzhanovska, T. O. (2013). Intersubiektyvnist yak tema fenomenolohichnoi ta ekzystentsiinoi dumky. *Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, 18, 1120115* [in Ukrainian].

3. Lakan, Zh. (2004). Seminar X : Tryvoha (Le Séminaire, livre X : Langoisse, 1962-1963) / Ed. Zh.-A. Miller. Paryzh : Éditions du Seuil [in Ukrainian].

4. Lakan, Zh. (1973). Seminar XI : Chotyry osnovni poniattia psykhoanalizu (Le Séminaire, livre XI : Les quatre concepts fondamentaux de la psychanalyse, 1964) / Ed. Zh.-A. Miller. Paryzh : Éditions du Seuil [in Ukrainian].

5. Sartr, Zh.-P. (2001). Buttia ta nishcho : Narys fenomenolohichnoi ontolohii. per. z fr. V. Liakha, P. Tarashchuka. Kyiv : Osnovy [in Ukrainian].

6. Froid, Z. (2019). Vvedennia u psykhoanaliz : Lektsii. Kharkiv : Abetka [in Ukrainian].

7. Aung, T., Puts, D. (2020). Voice pitch : A window into the communication of social power. *Current Opinion in Psychology. Vol. 33, 154-161.* Retrieved from: https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2019.07.028 [in English].

8. Bashshur M. R., Oc B. (2015). When voice matters : A multilevel review of the impact of voice in organizations. *Journal of Management. Vol. 41, № 5, 1530-1554.* Retrieved from: https://doi.org/10.1177/0149206314558302 [in English].

9. Benvenuto S. (2025). My transference with Lacan as a thinker. [Електронний ресурс]. Retrieved from: https://www.parrhesia-sergiobenvenuto.it/en/my-transference-with-lacan-as-a-thinker/ [in English].

10. Birney, M. E., Rabinovich, A., Morton, T. A., Heath, H., Ashcroft, S. (2020). When speaking English is not enough : The consequences of language-based stigma for nonnative speakers. *Journal of Language and Social Psychology. Vol. 39, 1, 67-86.* Retrieved from: https://doi.org/10.1177/0261927X19883906 [in English].

11. Bohleber, W. (2013). The concept of intersubjectivity in psychoanalysis : Taking critical stock. *International Journal of Psychoanalysis. Vol. 94, 4, 799-823.* Retrieved from: https://doi.org/10.1111/1745-8315.12021 [in English].

12. Borges, M. S. (2022). Multiple worlds of trauma : Methodology, Eurocentrism, and the colonial traumatic. *E-International Relations.* 2 November. Retrieved from: https://www.e-ir.info/2022/11/02/multiple-worlds-of-trauma-methodology-eurocentrism-and-the-colonial-traumatic/ [in English].

13. Brewin, C. R., Phillips, K., Morton, J., Mason, A., Saunders, R., Longden, E. (2022). Multiplicity in the experience of voice-hearing : A phenomenological inquiry. *Journal of Psychiatric Research. Vol. 156, 564-569.* Retrieved from: https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2022.10.065 [in English].

14. Collins, L., Brezina, V., Demjén, Z., Semino, E., Woods, A. (2022). Corpus linguistics and clinical psychology : Investigating personification in first-person accounts of voice-hearing. *International Journal of Corpus Linguistics*. *Vol. 28, 1. 28-59*. Retrieved from: https://doi.org/10.1075/ijcl.21019.col [in English].

15. Cook, C. C. H., Powell, A., Alderson-Day, B., Woods, A. (2020). Hearing spiritually significant voices : A phenomenological survey and taxonomy. *Medical Humanities. Vol. 48, 3, 273-284*. Retrieved from: https://doi.org/10.1136/medhum-2020-012021 [in English].

16. D'Agostino, A., Mancini, M., Monti, M. R. (2019). Phenomenology in psychoanalysis : Still an open debate? *Psychopathology. Vol. 52, 2, 104-109*. Retrieved from: https://doi.org/10.1159/000500327 [in English].

17. Derrida, J. (1976). Of grammatology. *Psychology :* Johns Hopkins University Press. *Vol. 13, 9* Retrieved from: https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3310497 [in English].

18. Dolar, M. (2006). A voice and nothing more. MIT Press [in English].

19. Edwards, C. J., Owrid, O., Miller, L., Jafari, H., Emsley, R., Rus-Calafell, M., Craig, T., Clancy, M., McLeod, H., Fornells-Ambrojo, M., McDonnell, J., Montague, A., Huckvale, M., Bucci, S., Haddock, G., Garety, P., Ward, T. (2023). The Voice Characterisation Checklist : Psychometric properties of a brief clinical assessment of voices as social agents. *Frontiers in Psychiatry. Vol. 14, Art. 1192655*. Retrieved from: https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1192655 [in English].

20. Fisher, L. (2010). Feminist phenomenological voices. *Continental Philosophy Review. Vol. 43, 1, 83-95*. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/s11007-010-9132-y [in English].

21. Fisher, L. (2014). Feminist Phenomenology and Medicine / Ed. Kristin Zeiler, Lisa Folkmarson Käll (State University of New York Press). SUNI-press [in English].

22. Franzoi, I. G. (2024). Rediscovering one's own voice in a brief psychoanalytic group intervention aimed at malignant mesothelioma patients and their families. *Frontiers in Psychology. Vol. 15, Art. 1471057*. Retrieved from: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1471057 [in English].

23. Gobl, C., Chasaide, A. N. (2003). The role of voice quality in communicating emotion, mood and attitude. *Speech Communication. Vol. 40, 1-2, 189-212*. Retrieved from: https://doi.org/10.1016/S0167-6393(02)00082-1 [in English].

24. Guldner, S., Lavan, N., Lally, C., Wittmann, L., Nees, F., Flor, H., McGettigan, C. (2023). Human talkers change their voices to elicit specific trait percepts. *Psychonomic Bulletin & Review. Vol. 31, 209-222*. Retrieved from: https://doi.org/10.3758/s13423-023-02333-y [in English].

25. Hermans, H. J. M. (1996). Voicing the self : From information processing to dialogical interchange. *Psychological Bulletin. Vol. 119, 1, 31-50*. Retrieved from: https://doi.org/10.1037/0033-2909.119.1.31[in English].

26. Holloway, I., Biley, F. C. (2011). Being a qualitative researcher. *Qualitative Health Research. Vol. 21, 7, 968-975*. Retrieved from: https://doi.org/10.1177/1049732310395607 [in English].

27. Hook, D. (2023). On the role of speech in psychoanalysis : Revisiting Lacan's "Function and Field". *Journal of the American Psychoanalytic Association. Vol. 71, 5, 855-881*. Retrieved from: https://doi.org/10.1177/00030651231210517 [in English].

28. Kraus, M. W. (2017). Voice-only communication enhances empathic accuracy. *American Psychologist. Vol. 72, 7, 644-654*. Retrieved from: https://doi.org/10.1037/amp0000147 [in English].

29. Lacan, J. (1977). Écrits : A Selection. New York : W. W. Norton & Company [in English].

30. Lacan, J. The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis (Seminar XI) / trans. A. Sheridan. London : Penguin Books [in English].

31. Larkin, M., Watts, S., Clifton, E. (2006). Giving voice and making sense in interpretative phenomenological analysis. *Qualitative Research in Psychology. Vol. 3, 2, 102-120*. Retrieved from: https://doi.org/10.1191/1478088706qp062oa [in English].

32. Laukka, P., Elfenbein, H. A. (2020). Cross-cultural emotion recognition and in-group advantage in vocal expression : A meta-analysis. *Emotion Review. Vol. 13, 1, 3-11*. Retrieved from: https://doi.org/10.1177/1754073919897295 [in English].

33. Lawson, A. J., Mayer, R. E. (2021). The power of voice to convey emotion in multimedia instructional messages. *International Journal of Artificial Intelligence in Education. Vol. 32, 4, 971-990*. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/s40593-021-00282-y [in English].

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)

34. Leader, D. (2003). The voice as psychoanalytic object. *Analysis. Vol. 70, 37-48* [in English].

35. Maltezou-Papastylianou, C., Scherer, R., Paulmann, S. (2025). How do voice acoustics affect the perceived trustworthiness of a speaker? A systematic review. *Frontiers in Psychology. Vol. 16, Art. 1495456*. Retrieved from: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1495456 [in English].

36. Miller, J.-A. (1995). Reading Seminar XI : Lacan's Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis (Suny Series in Psychoanalysis and Culture). Albany, NY : State University of New York Press [in English].

37. Monti, E., Marino, A., Resto, O., Castano, E., Williams, J., D'Andrea, W., Carroll, L. M. (2024). Trauma, attachment, emotions, and voice care : Exploratory research. *Journal of Singing. Vol. 81, 1, 87-95*. Retrieved from: https://doi.org/10.53830/sing.00067 [in English].

38. Nasio, J.-D. (1993). Cinq leçons sur la théorie de Jacques Lacan. Paris : Payot [in English].

39. Rosen, C., Chase, K. A., Jones, N., Grossman, L. S., Gin, H., Sharma. R. P. (2016). Listening to Schneiderian voices : A novel phenomenological analysis. *Psychopathology. Vol. 49, 3, 163-171*. Retrieved from: https://doi.org/10.1159/000446546 [in English].

40. Saenco A., Laurens S. (2020). The dialogical subject and its multiple and opposing position. *Journal of Constructivist Psychology. Vol. 33, 4, 332-339*. Retrieved from: https://doi.org/10.1080/10720537.2019.1568938 [in English].

41. Schore, A. N. (2022). Right brain-to-right brain psychotherapy : Recent scientific and clinical advances. *Annals of General Psychiatry. Vol. 21. Art. 18*. Retrieved from: https://doi.org/10.1186/s12991-022-00420-3 [in English].

42. Semino, E., Demjén, Z., Collins, L. (2020). Person-ness of voices in lived experience accounts of psychosis : Combining literary linguistics and clinical psychology. *Medical Humanities. Vol. 47, 3. 354-364*. Retrieved from: https://doi.org/10.1136/medhum-2020-011940 [in English].

43. Stern, J., Schild, C., Jones, B. C., DeBruine, L. M., Hahn, A. C., Puts, D. A., Zettler, I., Kordsmeyer, T. L., Feinberg, D. R., Zamfir, D., Penke, L., Arslan, R. C. (2021). Do voices carry valid information about a speaker's personality? *Journal of Research in Personality. Vol. 95, Art. 104092*. Retrieved from: https://doi.org/10.1016/j.jrp.2021.104092 [in English].

44. Sweet, B. L., Parker, E. C. (2018). Female vocal identity development : A phenomenology. *Journal of Research in Music Education. Vol. 67, 1, 62-82*. Retrieved from: https://doi.org/10.1177/0022429418809981 [in English].

45. Van Den Berg, D. P. G., Tolmeijer, E., Jongeneel, A., Staring, A. B. P., Palstra, E., Van Der Gaag, M., Hardy, A. (2022). Voice phenomenology as a mirror of the past : A voice-hearing perspective on trauma. *Psychological Medicine. Vol. 53, 13. 2954-2962*. Retrieved from: https://doi.org/10.1017/S0033291721004955 [in English].

46. Wilson, M. (2024). Edges of the voice in psychoanalysis. *Journal of the American Psychoanalytic Association. Vol. 73, 4. 413-429*. Retrieved from: https://doi.org/10.1177/00030651241281905 [in English].

47. Woods, A., Jones, N., Alderson-Day, B., Callard, F., Fernyhough, C. (2015). Experiences of hearing voices : Analysis of a novel phenomenological survey. *The Lancet Psychiatry. Vol. 2, 4, 323-331*. Retrieved from: https://doi.org/10.1016/S2215-0366(15)00006-1 [in English].

Стаття надійшла до редакції: 17.02.2026
Прийнято до друку: 19.03.2026
Опубліковано: 25.04.2026

CC BY-NC-SA 4.0
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

ISSN 2786-6890 (print)
ISSN 2786-6084 (online)